

De Creatieve coalitie
P/a Kunstenbond
Postbus 9345
1006 AJ Amsterdam

Tweede Kamer
Kamercommissie cultuur

Per email verzonden

Amsterdam 28 februari 2020

Geachte cultuurwoordvoerders,

Makers voorop

Makers voorop, zonder makers en uitvoerenden wordt er niets gemaakt. Evident, maar niet in cultuurbeleid of op de arbeidsmarkt. Integendeel. Zij die het meest flexibel en kwetsbaar zijn, ZZP'ers, makers dus, gaan het zwaarst de prijs van invoering van de Fair Practice Code betalen. En dat terwijl de code nu juist bedoeld is om hun zorgwekkende positie te verbeteren.

De nummers een en twee uit de recent gepubliceerde CBS lijst zelfstandige beroepen zijn *op 1 auteurs en kunstenaars* en *op 2 vakspecialisten op artistiek en cultureel gebied*.¹ Hun inkomen ligt voor het overgrote deel ruim beneden minimumloon. Ook dat stelde het CBS recent vast, het mediane zzp-jaarinkomen in de sector Cultuur is € 17.100,- het minimumjaarloon is € 21.400,-²

Structureel onderbetaald en onderbedeeld: makers

Makers worden niet alleen structureel onderbetaald, maar ook structureel onderbedeeld. Door alle aandacht voor Fair Pay raken Fair Share en Fair Chain onderbelicht. Dat is nu al te zien in het rapport 'Gevolgen van de toepassing van de Fair Practice Code' en het subsidiekader van de minister: instellingen, *niet de makers*, staan centraal. Budgetten staan vast, de variabele is de programmering.

Zonder extra (eigen) inkomsten is dat de knop waar instellingen aan zullen gaan draaien. Want vaste lasten lopen door, daar kan moeizaam op bespaard worden. De programmering dan, te verwachten: op safe spelen, hernemen in plaats van ontwikkelen, risico's mijden. Een nieuw stuk laten schrijven, een compositie-opdracht uitvaardigen, gage-normen opstellen: nu even niet. Dat is wat er dreigt: water zoekt het laagste punt en dat zijn kwetsbare makers, ZZP'ers met flexibele contracten.

---

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/zzp/wat-voor-werk-doen-zzp-ers->

² <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/zzp/hoeveel-verdiene-zzp-ers-en-hoeveel-vermogen-hebben-ze->

Versterk de organisatiegraad van makers

Versterk daarom de organisatie van makers. Makers voorop. Iedere ZZP'er die 'moeilijk doet' krijgt te maken met de dreiging niet meer ingehuurd te worden, verhuld als 'vanwege artistieke redenen' natuurlijk. Niet voor niets opende de Kunstenbond een meldpunt *Unfair Practice*.³ Het Platform voor Freelance musici (aangesloten bij de Creatieve Coalitie), stakende freelance journalisten (ook de NVJ is aangesloten), de uit het toneel opkomende beweging Aanvang⁴ (die de Creatieve Coalitie van harte ondersteunt), het ontstaat niet voor niets. U weet vast nog hoe vol de publieke tribune zat bij het cultuurdebat op 18 november, onze problemen: structurele onderbetaling en structurele onderbedeling moet worden opgelost!

Collectieve macht van de makers moet extra worden versterkt, waar blijft het vakbondstientje voor ZZP'ers? Niet voor niets stelt de WRR in haar recente rapport 'Het betere werk, de nieuwe maatschappelijke opdracht' als een van de negen aanbevelingen voor om de positie van werkenden binnen arbeidsorganisaties te versterken (aanbeveling 6)⁵. Instellingen krijgen subsidie die zij rechtstreeks ook voor de behartiging van hun eigen belang kunnen aanwenden, makers niet. Dat is scheef en moet gerepareerd worden. Zonder tegenmacht kan een Code of afspraak nooit effectief worden, zoals we ook bij het auteurscontractenrecht zien.⁶ Platform ACCT heeft onze steun en verdient uw steun bij de uitvoering van de Arbeidsmarktagenda⁷ (er is meer te doen dan alleen de Fair Practice Code), de Creatieve Coalitie, voortgekomen uit diezelfde Arbeidsmarktagenda, verdient die steun ook. Vergeet daarbij niet dat u als Kamerlid een salaris ontvangt, werkgevers ook, werknemers ook, als u vergadert over makers en de arbeidsmarkt. ZZP'ers om wie het gaat kennen geen bescherming en geen inkomen als zij mee vergaderen, terwijl hun betrokkenheid cruciaal is. Het gaat om de makers.

Veelzeggend is wat het rapport niet zegt

De motie Asscher⁸ over de daadwerkelijke meerkosten lezend zien we dat de minister ervoor gekozen heeft om de motie maar voor een klein deel uit te voeren, zoals ook het arbeidsmarkt Platform ACCT en Kunsten '92 constateren. Waar de motie spreekt over een inzicht in de impact voor 'de gehele culturele sector' heeft de minister zich beperkt tot een onderzoek naar de impact van Fair Practice voor de meerjarig Rijks gesubsidieerde instellingen. De Creatieve Coalitie dringt erop aan dat de motie in zijn volle omvang alsnog wordt uitgevoerd. En met volle omvang bedoelen wij dat daarbij ook gekeken wordt naar de inhuur van externe zelfstandige makers en uitvoerenden, naar de beloning en rechten van (externe) zelfstandige makers en uitvoerende kunstenaars, hun honorarium, gage, uitkoopsom, tentoonstellingsgelden, etc. Makers voorop, zij zijn het uitgangspunt van een voorstelling, en zij moeten ook het uitgangspunt van een berekening van de daadwerkelijke budgettaire investeringen zijn.

---

³ <https://www.kunstenbond.nl/thema/24/meldpunt-unfair-practice>

⁴ <https://ita.nl/nl/voorstellingen/solidariteitsavond/609776/>

⁵ <https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2020/01/15/het-betere-werk>

⁶ Meer hierover bij [Platform Makers](#), de auteursrechtelijke koepel van makersverenigingen.

⁷ <https://www.kunsten92.nl/arbeidsmarktagenda-culturele-creatieve-sector/>

⁸ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?did=2019D29922&id=2019Z14634>

Cultuur én Media

De onlangs in uw Kamer gehouden hoorzitting over Nederlandse content binnen onlinestreamingdiensten en videoplatformen is een mooi concreet voorbeeld hoe bindende vereisten het maken van oorspronkelijk werk kunnen stimuleren. En dat brengt ons op de NPO. Binnen hetzelfde ministerie, binnen hetzelfde Directoraat-Generaal, Cultuur en Media, wedijvert de ene bewindspersoon voor Fair Practice en stelt de Code verplicht, terwijl de ander alleen voorzichtig iets roept dat het wel een idee is.⁹ Stel de Fair Practice Code ook gewoon verplicht voor de publieke omroep, en laat dat doorwerken naar buitenproducten, Fair Practice ook een eerlijke verdeling binnen de keten! De uitbuiting van uitvoerenden bij de productie van het Songfestival, de topsalarissen van productiemaatschappijen, genoeg tekenende voorbeelden die invoering rechtvaardigen.

Uw Kamer heeft het heft in handen

Zonder versterking van de verenigingen van makers, extra geld en stevige schotten om programmeringsbudgetten en programmeringsvereisten wordt invoering van de Fair Practice Code voor makers een wassen neus. De sector heeft al zoveel initiatief genomen en oplossingen zelf aangedragen. Maar de weerbaarheid en creativiteit van de makers raakt op. Uw Kamer heeft het heft in handen, makers niet.

Stel daarom om de structurele onderbetaling en onderbedeling tegen te gaan:

- extra geld beschikbaar
- beklemde budgetten voor programmering vast
- programmeringseisen en afnameverplichtingen vast zoals quota vast voor het ontwikkelen en opvoeren van nieuw werk
- toepassing van de Fair Practice Code voor NPO en omroeporganisaties verplicht
- en verplicht afdracht van opdrachtgevers en instellingen aan beroepsverenigingen en vakbonden voor ZZP'ers via een cao, convenant of andersoortige afspraak.

Het subsidiekader voor cultuursubsidies de biedt hiervoor handvatten, zo ook de Mediawet en het Mediabesluit 2008.¹⁰

Artikel 2.21 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid bepaalt dat:

- 1) *Indien subsidie wordt verstrekt voor activiteiten op een terrein van cultuur waarvoor een code is vastgesteld, kan de minister bij de subsidieverlening bepalen dat de subsidieontvanger zich dient aan te sluiten bij de betreffende code.*
- 2) *Onder een code als bedoeld in het eerste lid wordt verstaan een samenstel van afspraken opgesteld door of in samenwerking met vertegenwoordigers van instellingen op het betreffende terrein van cultuur.*¹¹

---

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/04/04/kamerbrief-over-toekomst-fotojournalistiek>

¹⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0025036/2018-01-01>

¹¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0027597/2020-02-01>

Artikel 2.10. van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid bepaalt wijzigingsmogelijkheden van subsidiebedragen.

- 1) *Bij de subsidieverlening kan de minister, al dan niet in afwijking van het subsidieplafond dat van toepassing is, bepalen dat de subsidie jaarlijks door hem wordt verhoogd, rekening houdend met de ontwikkeling van de kosten in de arbeidsvoorwaarden.*
- 2) *De minister kan de subsidie, al dan niet in afwijking van het subsidieplafond dat van toepassing is, tevens op de navolgende momenten verhogen:*
  - a. *a. bij de verlening, rekening houdend met de ontwikkeling in de twee jaar voorafgaand aan het tijdvak van de subsidie van de kosten in de arbeidsvoorwaarden of van de kosten in de ontwikkeling van het prijspeil;*
  - b. *b. jaarlijks, rekening houdend met de ontwikkeling van de kosten van het prijspeil;*
  - c. *c. op enig moment, voor zover sprake is van aanvullende activiteiten die wijziging van de subsidie naar het oordeel van de minister rechtvaardigen.*
- 3) *Indien de subsidie wordt gewijzigd, rekening houdend met de ontwikkeling van de kosten in de arbeidsvoorwaarden of de kosten van het prijspeil, bepaalt de minister welk percentage van de subsidie wordt aangemerkt als loongevoelig onderscheidenlijk prijsgevoelig.*

Juridisch zijn er dus binnen de huidige wetgeving al mogelijkheden voor bijstelling van subsidiebedragen. Waar een wil is, is een weg.

Makers voorop

Met de begeleidende brief bij de aanbidding van het rapport 'Gevolgen van de toepassing van de Fair Practice Code' legt de minister de bal bij instellingen en de Tweede Kamer. Dat kan voor makers en uitvoerenden, zoals onze belangenvereniging Kunsten 92 stelt, uitdraaien op een gevaarlijk experiment. Wij rekenen op u om de bal terug te spelen, en ervoor zorgen dat we straks niet tegen een leeg veld aankijken met makers en uitvoerenden die aan de zijlijn staan.

Graag zijn wij bereid onze brief nader toe te lichten of anderszins met u in gesprek te gaan. En we gaan elkaar natuurlijk allemaal weer zien op 4 maart natuurlijk in uw Kamer.

Met vriendelijke groet,

namens alle leden van de Creatieve Coalitie,

Ruud Nederveen, voorzitter

De Creatieve Coalitie:

ACT, Belangenvereniging voor professionele acteurs Nederland;

ADC, Assistant Directors Club Nederland;

Auteursbond, Boekvertalers, Educatieve Auteurs, Freelance Journalisten, Jeugdboekenschrijvers, Letterkundigen, Literair Vertalers, Misdaadauteurs, Netwerk Scenarioschrijvers, Ondertitelaars en Toneelschrijvers;

BAM! De Beroepsvereniging voor Auteur-Muzikanten;

BBK, Beroepsvereniging van Beeldende Kunstenaars;

BNO, Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers; De Auteursbond (inclusief Netwerk Scenarioschrijvers);

BRAM, Beroepsvereniging Rondleiders, Acteurs en Museumdocenten;

DDG, Dutch Directors Guild – de belangenvereniging voor regisseurs;

DLG, Dutch Location Guild Nederlandse Associatie Van Locatiescouts & Managers;

DuPho, Dutch Photographers, de beroepsorganisatie voor professionele fotografen;

FNV Media & Cultuur;

Kunstenbond, vakgroepen Beeldend, DAMD, Kunsteducatie, Muziek (inclusief Ntb), Theater en Dans;

NABK, Nationale Associatie voor Beeldend Kunstenaars (NABK);

NCE, Nederlandse vereniging van Cinema-Editors;

Nieuw Geneco, Nederlandse beroepsvereniging van componisten;

NSC, Netherlands Society of Cinematographers;

NVJ, Nederlandse Vereniging van Journalisten;

Platform BK, Vereniging Platform Beeldende Kunst;

Platform voor Freelance Musici;

Samen1stem, Vakvereniging voor stemacteurs, voice-overs, vertalers, regisseurs en technici;

VCA Vereniging Constructief Audio;

VCTN, beroepsorganisatie voor muzikauteurs, componisten en tekstschrijvers in Nederland;

VLS Vereniging Leraren Schoolmuziek.